

Cancelaria de Stat

Centrul Național de Prevenire a Abuzului Față de Copii (CNPAC) a analizat proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național privind asigurarea drepturilor omului pentru anii 2024- 2027 și intervine cu următoarele propuneri.

CNPAC salută inițiativa autorului proiectului de a prevedea un obiectiv specific orientat către asigurarea unei Justiții prietenoase copiilor. Acest fapt reconfirmă importanța focalizării atenției tuturor deținătorilor de obligații către îmbunătățirea cadrului normativ și a practicilor de abordare a copiilor atunci când ajung în sistemul de justiție. Justiția prietenoasă copilului, în esență, reprezintă o abordare a sistemului de justiție care are în vedere drepturile și nevoile specifice ale copiilor implicați în procesele judiciare. Această abordare se bazează pe principiul că justiția trebuie să fie accesibilă și adaptată la nivelul de dezvoltare/vârstă a copilului, inclusiv sensibilă la experiențele acestora. Astfel, orice inițiativă legislativă pe acest segment de referință trebuie să țină cont de aceste principii, asigurând ca fiecare copil ajuns în sistemul de justiție să se simtă în siguranță, susținut, respectat și ascultat.

Prin urmare, pornind de la principiile menționate mai sus, CNPAC, în calitate de organizație care are drept misiune de a contribui la diminuarea incidenței și a consecințelor violenței față de copii, atrage atenția că, în funcție de experiențele trăite și natura procedurilor în care sunt vizați, copiii au necesități specifice de care trebuie de ținut cont în procesul de creație legislativă. În acest sens, ridică semne de întrebare propunerea de *modificare a cadrului legal astfel încât organului de urmărire penală sau instanței de judecată să i se ofere posibilitatea de a audia victima/parte vătămată, martorii la locul aflării lor prin intermediul teleconferinței, fără necesitatea aplicării semnăturii electronice pe procesul-verbal de audiere, cu anexarea suportului de stocare a înregistrării video și audio la procesul-verbal* (acțiunea 1.1.11. din proiect plasat spre consultări). Îngrijorarea ține de faptul că atât timp cât această acțiune este atribuită la obiectivul ce vizează asigurarea unei Justiții prietenoase copiilor, presupune că modificările propuse ar viza inclusiv copiii părți vătămate/martori în cauzele penale. Susținerea acestei propuneri ar crea contradicții cu prevederile actuale ale Codului de procedură penală (art. 109 alin. (4)¹ și art.110¹) care stipulează că copiii victime/martori ai infracțiunilor cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violența în familie, contra vieții și/sau sănătății, precum și în alte cazuri vor fi audiați în condiții speciale, prin intermediul intervievatorului. Audierea copiilor victime/martori ai infracțiunilor la locul aflării lor, de asemenea, ar compromite politica statului pe segmentul audierii copiilor victime/martori ai infracțiunilor, și anume abordarea multidisciplinară în cadrul serviciului de asistență integrată cu specializare înaltă – Barnahus¹. Justiția prietenoasă copilului nu se rezumă doar la audierea copilului

¹ acțiune specifică în Planul de acțiuni privind implementarea Programului Național pentru protecția copilului pe anii 2022- 2026, aprobat prin H.G. nr. 347/2022; acțiune specifică în Planul național de acțiuni pentru aderarea RM la UE pentru anii 2024-2027, aprobat prin HG nr.829/2023

În condiții speciale, ci include un set complex de măsuri de asistență multidisciplinară care urmează a fi oferită copilului în paralel cu investigațiile penale. Această asistență multidisciplinară urmează a fi acordată de către specialiști pregătiți într-o singură locație, pentru a reduce la minim riscurile traumatizării secundare a copilului. Mai mult ca atât, această modificare ar crește riscul influențării copilului și denaturării declarațiilor. În concluzie, recomandăm să fie revăzută redacția acțiunii disputate, deoarece contravine interesului superior al copilului.

Totodată, sugerăm să fie exclusă sintagma *tineret* din denumirea Obiectivului specific nr. 1.1., ori potrivit prevederilor art. 2 al Legii nr. 215/2016 cu privire la tineret, *tânăr/ă* este persoană cu vârstă cuprinsă între 14 și 35 de ani. Menținerea acestei sintagme ar presupune că toate acțiunile specifice reglementate în vederea atingerii acestui obiectiv s-ar extinde tuturor persoanelor până la 35 ani.

Suplimentar, propunem examinarea oportunității de a include la acest obiectiv următoarele acțiuni:

- a) Modificarea art. 110¹ alin. (6) CPP în sensul extinderii vârstei copilului căruia trebuie să i se atragă atenția despre necesitatea de a spune adevărul, și anume până la 16 ani. Necesitatea unei astfel de intervenții derivă din faptul că răspunderea penală pentru declarația mincinoasă (art. 312 Cod penal) survine de la vârsta de 16 ani (art. 21 alin. 1 Cod Penal). Respectiv toți copii până la 16 ani urmează a fi atenționați despre necesitatea de a spune adevărul, iar de la 16 toți copii urmează a fi preveniți despre răspunderea ce o poartă pentru prezentarea declarațiilor mincinoase.
- b) Revizuirea componenței contravenției prevăzute la art. 78¹ Cod Contravențional în sensul menționării exprese că prevederile acesteia nu se răsfrâng asupra violenței față de copii. Acest fapt ar conduce la agravarea răspunderii pentru orice act și formă de violență față de copii, indiferent de gravitatea vătămarilor constatate.
- c) Înăsprirea sancțiunilor pentru necomunicarea autorității tutelare de către persoanele obligate să o facă despre existența unui pericol pentru viața ori sănătatea copilului sau despre încălcarea drepturilor și intereselor lui legitime (art. 65 Cod Contravențional), inclusiv analizarea oportunității de a introduce răspunderea penală pentru aceste fapte care s-au soldat cu consecințe grave.
- d) Incriminarea *alienării parentale* ca formă de violență care încalcă dreptul fundamental al copilului de a avea interacțiuni familiale sănătoase cu ambii părinți.
- e) Modificarea codului de procedură civilă pentru instituirea termenelor concreți privind examinarea cererilor privind luarea copilului de la părinți fără decăderea din drepturi părintești sau privind decăderea acestora din drepturi (pct. 14 lit. c) H.G. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului). Propunem stabilirea termenului de 30 de zile, astfel încât decizia instanței de judecată să fie clară la momentul expirării termenului prelungit de plasament de urgență al copilului (45 de zile), pentru facilitarea deciziilor Autorității Tutelare cu referire la situația copilului.

Cu respect,

Daniela Sîmboteanu
Președintă